

'Kürt sorunu'nda Türkiye-Suriye izdivacı...

CENGİZ ÇANDAR

Politika / 17/12/2012

Suriye'nin Kürt bölgelerinde gerçekten özgür seçim yapılırsa ve PYD, diğer Kürt partilerinden fazla oy alırsa ne yapacaksınız?

Beyrut'un ardından Diyarbakır... Diyarbakır Barosu'nun düzenlemiş olduğu konferanstayız... Konu, aşağı yukarı Beyrut'ta konuşulanlarla, konuştuklarımızla örtüşüyor.

Bölgedeki ve daha somut haliyle Suriye'deki gelişmelerin, en somut haliyle Suriye Kürtlerini kapsayan gelişmelerin Türkiye'yi, Türkiye'deki Kürt sorununu nasıl etkileyebileceği üzerinde konuşuyoruz.

Dünkü yazımın sonunda altını çizdiğim, cumartesi günü Radikal'de Deniz Zeyrek imzalı haberde, Milliyet'te ise Aslı Aydıntaşbaşı imzalı manşette yer alan, Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun PYD'ye ilişkin değerlendirmesi üzerinde duruyorum. Yazının son bölümünde 'yanlış değerlendirme' ve 'yanlış bilgi'den söz etmiş, PYD'yi Başşar Esad'ın 'Şebbiha'sı ile aynı kategoride değerlendirmenin isabetsizliğine vurgu yapmış ve şu satırlara yer vermişim:

"Bunların hiçbiri doğru değil. Türkiye'de Kürt sorununa yaklaşımdaki çarpık bakış açısının Suriye Kürtlerine doğru yayılmasının yansıması. Gerçeklere ve olgulara dayanmayan teşhislerden yola çıkan politikalar sonuç vermez."

Suriye Kürtlerine ve o bağlamda PYD'ye ilişkin 'yanlış bilgi' ve 'yanlış değerlendirme'ye ilk dikkati çeken ben değilim. Bir genç akademisyen, Arzu Yılmaz, ağustos ayında Radikal 2'deki bir yazısına şöyle girmişti:

"Türkiye'de Kürt sorununa bir çözüm üretilememesinin en büyük nedenlerinden biri, 'bilgi' eksikliği. Kürt siyasal hareketinde meydana gelen her gelişme, tarihsel bağlamından kopup gündem odaklı okunur ve yorumlanır. Bunun hiç kuşkusuz en önemli nedeni Cumhuriyetin inkârcı ve asimilasyoncu politikalarıdır. Kürt'ü yok sayma politikası doğal olarak, Kürtler ve Kürdistan konusunda da bilgi üretilmesini engelliyor. Özellikle son on yılda, hem siyasal hem de iletişim alanında yaşanan değişim, bu durumu bir ölçüde değiştirdiyse de söz konusu politikaların yarattığı arızalar kolay kolay onarılamadı..."

Arzu Yılmaz ardından şu soruyu ortaya atmıştı: "Bu çerçevede, ancak Suriye'de bir iç savaş çıkmasıyla gündemde yer bulan PYD hakkında 'PKK'nın uzantısı' ezberinden başka ne biliyoruz?"

Yazının sonunda ise AK Parti hükümetine üstü kapalı bir öneri sunmuştu:

"PYD konusuna gelince... AKP hükümeti açısından PYD'yi 'PKK uzantısı' diye dışlamak yerine 'hatalarımızın sonucu' diye içselleştirmesinin pekâlâ mümkün ve daha akılcı olacağını düşünüyorum... PYD'nin ve de Suriye Kürdistanı'nda oluşturduğu otoritenin tanınması, bir bakıma 'yarım bırakılan bir projeye' devam etmek gibi de görülebilir..."

Arzu Yılmaz imzası, çünkü Radikal 2'de 'Kürdistan sorunu' başlıklı çarpıcı bir yazının üzerinde bir kez daha gözükte. Yazının girişi, bir bakıma, en can alıcı ve isabetli bölümüydü:

"... Türkiye'nin 'Kürt sorunu' olarak tartıştığı çözümsüzlüğün adı, Kürtlerin önemli bir çoğunluğu için 'Kürdistan sorunu'dur. Türkiye, sınırlarının içindeki Kürtlerin nasıl yönetileceğine ilişkin bir arayış içindeyken; Kürtler, Kürdistan'ın nasıl yönetileceğini tartışıyor. Bu iki farklı çerçeveden hareket eden tarafların nihayetinde bir çözüme ulaşması kolay görünmüyor. Çünkü tarafların beklentilerinin kapsama alanları farklı. Nitekim, bugüne kadar ortaya konan çabaların boşa çıkması da bu yüzden."

Meselenin 'özü' ve buna paralel olarak Dışişleri Bakanı'nın 'yanlış değerlendirme'sinin nedeni tam da budur. Soruna yaklaşımdaki temel farklılık. Kendi Kürtlerini nasıl yöneteceğini tam çözemeyen ve tedricen yönetemez hale gelmeye başlayan Türkiye'nin Suriye Kürtlerinin nasıl yönetilmesi gerektiğini doğru belirlemesi de mümkün değildir.

Suriye Kürtlerini, Irak Kürtleri üzerinde kontrol altına alma çabası 'stratejik şans' sunmuyor; sunmaz. Zira Suriye Kürtleri, Irak değil Türkiye Kürtlerinin uzantısı ve esas olarak Türkiye'deki soydaşlarını kapsayan gelişmelerden birinci derece etkileniyorlar.

Bu, bir yanıyla, şu demek: Türkiye Kürtleri üzerinde Abdullah Öcalan nüfuzunu kıramazsanız ve BDP'yi 'denklem dışına çıkaramaz' iseniz -ki bunu artık hem yapamazsınız, hem de yapmanın ve yapmaya çalışmanın Türkiye'ye bir çıkarı yoktur- o takdirde Suriye'de PYD'nin Kürt yerleşim merkezlerinde, Suriye Kürtleri arasında etkili olmasının önüne geçemezsiniz. PYD, zaten bir olgu ve daha da konsolide olarak 'Suriye Kürtleri denklemi'nin içinde yer alacak.

PYD ve onun üzerinden Suriye Kürtlerine ilişkin 'yanlış değerlendirme'ye yol açan sadece 'yaklaşımdaki yanlışlık'tan kaynaklanmıyor. Bu 'yanlış değerlendirme', bir de 'yanlış bilgi'yle besleniyor.

Bunun en başında PYD'nin 'rejim yanlısı' olması geliyor. PYD'nin Başşar Esad rejimiyle ilişkisinin olmadığını kimse söyleyemez. Tıpkı, AK Parti hükümetinin yaklaşık iki yıl öncesine kadar Başşar rejiminin 'dünyadaki en yakın dostu' olduğunu kimsenin inkâr edemeyeceği gibi.

Nasıl Tayyip Erdoğan ile Ahmet Davutoğlu, gün gelince Başşar rejimiyle palamarları çözmüşlerse de, onların kadar sıkı olmayan PYD'nin aynı şeyi yapmaması düşünülemez. PYD'nin, Başşar'a karşı Arap muhalefetiyle aynı safta durmamış olması, onu 'rejimin kuklası' yapmaz. Başşar'ın kimi sınır noktalarının kontrolünü PYD'ye devretmiş olması, 'merkezin zayıflaması'yla ilgilidir. PYD'nin Başşar'ın 'Şebbiha'sı ile aynı şey olmasıyla ilgili değildir.

PYD'nin, on yıllardır haklarından yoksun tutulmuş ve Türkiye'nin Kürt ortamından birinci derecede etkilenen Suriye Kürtlerinin bir örgütü olduğu gerçeği akıldan çıkarılarak ele alınması, yanlış sonuçlara götürür. Hele, Kürt örgütleri arasındaki rekabetlerden doğan çatışmalara bakıp, PYD'yi 'tek işi' olarak 'Kürt öldüren bir örgüt' diye tanımlamak ve 'siyaset denklemi' dışında algılamak, ayrı bir hatadır.

Yarın, Suriye'nin Kürt bölgelerinde gerçekten özgür bir seçim yapılsa ve PYD, diğer tüm Kürt partilerinden çok daha fazla oy alırsa ne yapacaksınız? Deyeceğiniz söz kalmazsa 'durum'a nasıl müdahil olacaksınız?

Son günlerde, Türkiye sınırlarının el-Kaida'nın Suriye uzantısı An-Nusra ve Gureba eş-Şam gibi grupların, Suriye tarafındaki kentlerde PYD'lilere saldırı amaçlı olarak kullanıldığının tanıkları var. Diyarbakır'da önceki gün, Türkiye'nin desteklediği 'Hür Suriye Ordusu' adını kullanan bazı unsurların Kürtler üzerine saldırtılacağı, Irak'takine paralel biçimde, 'Suriye Kürdistanı'nda da bir 'Arap-Kürt savaşı' çıkartılacağı senaryoları kafaları meşgul ediyordu.

Zaten, Marrakeş-Abu Dabi yolunda sarf edilmiş olan ve önceki günkü Radikal ve Milliyet'te yer alan açıklamanın en tehlikeli yönü de Türkiye'nin 'Kürt sorunu'nun Suriye'nin 'Kürt sorunu'yla buluşması, yayılması ve çözülmesinin daha da çetrefil hale gelerek karmaşıklaşması ihtimaline işaret etmesi.

Bunca yıldır kendi Kürt sorununuzu çözmekte yol alamamışsanız Suriye'deki Kürtlere yaklaşımınız niçin doğru ve isabetli olsun?